

Термін «потенціал» у своєму етимологічному значенні походить від латинського слова «*potentia*» й означає «приховані можливості», які в господарській практиці завдяки праці можуть стати реальністю [1, с.170].

Варто зазначити, що на сьогоднішній день мають місце чітко визначені дві ресурсні позиції щодо сутності потенціалу підприємства. Перша позиція розглядає потенціал як сукупність ресурсів без урахування їх взаємозв'язків та участі у процесі виробництва. Так, Л.І. Абалкін стверджує, що потенціал є узагальноною, збірною характеристикою ресурсів. І.І. Лукінов та його співавтори розуміють потенціал як «кількість та якість ресурсів, які має та чи інша система». Відповідно до другої ресурсної позиції, потенціал є сукупністю ресурсів, здатних виробляти певну кількість матеріальних благ. На думку представника даної позиції Є.Б. Фігурнова, потенціал «характеризує ресурси виробництва, кількісні та якісні їх параметри, які визначають максимальні можливості суспільства з вироблення матеріальних благ у кожний даний момент» [2, с.7].

На думку Рябенко В.В., потенціал є інтегральною, системною характеристикою підприємства, що відображає як тенденції та результативність його функціонування і розвитку, так і здатність до виживання в умовах кризи та адаптації до зовнішніх умов. Формування потенціалу підприємства – це процес, який здатний змінити траєкторію руху або намічений режим функціонування в процесі адаптації до впливів зовнішнього середовища з метою збереження, розвитку вже наявних або створення нових конкурентних переваг. Потенціал характеризує можливість підприємства виживати шляхом адаптації до множини кризоутворюючих факторів [3, с.65-66].

Також слід звернути увагу на те, що чимало авторів розглядають потенціал як систему матеріальних та трудових факторів, що забезпечують досягнення мети виробництва. Основою для такого підходу є висловлювання К. Маркса про те, що засоби

праці, предмет праці та робоча сила як фактори виробництва та елементи утворення нового продукту виступають як можливості, що підкреслює їхній потенційний характер. Для перетворення цієї можливості на дійсність «вони мають з'єднатися». Це положення є принципово важливим для аналізу і розроблення методів вимірювання потенціалу, тому що екстенсивний динамізм розвитку виробництва в деяких випадках послабив увагу дослідників до питань поліпшення використання вже нагромаджених ресурсів. М. А. Іванов, Ю. Г. Одегов, К. Л. Андреев та інші стверджують, що дослідження ефективності розвитку економіки мають базуватися не на досягнутому рівні використання ресурсів, а на потенційних можливостях виробництва. Зі збільшенням масштабів виробничого апарату зростає значення задач, пов'язаних зі всебічним і найраціональнішим використанням внутрішніх можливостей розвитку виробництва [4, с.8].

Процес формування потенціалу підприємства є одним з напрямків його економічної стратегії і передбачає створення й організацію системи ресурсів і компетенцій таким чином, щоб результат їхньої взаємодії був фактором успіху в досягненні стратегічних, тактичних і оперативних цілей діяльності підприємства. При цьому використовуються такі основні наукові підходи: системний, маркетинговий, функціональний, відтворювальний, інноваційний, комплексний, інтеграційний, динамічний, оптимізаційний, структурний, ситуаційний та інші.

Таким чином, під потенціалом підприємства доцільно розуміти наявні та потенційні можливості господарюючого суб'єкта забезпечувати ефективне функціонування за умов високого рівня невизначеності зовнішнього середовища. Саме потенціал підприємства показує його здатність максимально використовувати матеріальні, фінансові та трудові ресурси з метою досягнення результативності та ефективності господарської діяльності.

Література

1. Розуменко С. М. Теоретичні підходи до визначення сутності потенціалу підприємства як економічної категорії / С. М. Розуменко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 3 (23). – С. 170-172.
2. Касьянова Н.В. Потенціал підприємства : формування та використання: підручник / Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха, В.В. Морева, О.В. Белякова, О.Б. Балакай. – К : ЦУЛ, 2013. – 248 с.
3. Рябенко В. В. Формування потенціалу підприємства в умовах кризи / В. В. Рябенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – № 12. – С. 65-68.
4. Федонін О. С. Потенціал підприємства : формування та оцінка : навч. посібник / О. С. Федонін, І. М. Рєпіна, О. І. Олесюк – К : КНЕУ, 2004. – 316 с.

УДК 336.72

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Семенюк О. – ст. 4-го курсу, гр. ЕППвн-41

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Дончак Л.Г.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується динамічним розвитком та зміною ринкового середовища і посиленням його впливу на суб'єктів господарювання, що ускладнює управління їх адаптацією до мінливого оточення. Тому

ефективність існування підприємства в першу чергу залежить від ефективного та раціонального використання та управління капіталом, оскільки він відображає економічні процеси підприємства та його стан у цілому. Проблема управління капіталом є як

практичною, так і теоретичною, оскільки з розвитком економіки об'єктивно ускладнюється розуміння змісту капіталу і механізму управління ним. Ця проблема набуває особливої актуальності для умов трансформаційної економіки України.

В економічній літературі питанням сутності капіталу, його структури та методів управління присвячено багато публікацій. Насамперед це роботи класиків економічної теорії А. Сміта, Д.Рікардо, В. Парето, Дж. Кейнса, П.Самуельсона, а також вітчизняних дослідників, серед яких необхідно відзначити Ю. Путятіна, О. Пушкаря, О. Тридіда, А. Л. Берга, В. Удодова, В. Пономаренко, та ін.

Капітал є головною економічною базою для створення і розвитку підприємства. У процесі свого функціонування забезпечує інтереси держави, власників і персоналу та характеризує загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах.

Управління капіталом – це система принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з оптимальним його формуванням з різних джерел, а також забезпеченням ефективного його використання у різних видах господарської діяльності підприємства [1].

Таким чином, управління капіталом підприємства має орієнтуватися, перш за все, на системний та кібернетичний, а також відтворювальний підходи, не виключаючи можливості застосування й інших.

Управління капіталом направлене на вирішення таких основних питань як:

- 1) формування достатнього обсягу капіталу, що забезпечить необхідні темпи економічного розвитку підприємства;
- 2) забезпечення умов досягнення максимальної доходності капіталу при запланованому рівні фінансового ризику;
- 3) забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням капіталу, при запланованому рівні його доходності;
- 4) оптимізація обороту капіталу;
- 5) забезпечення своєчасного реінвестування капіталу [2].

В ринкових умовах особливе місце займають

економічні методи управління капіталом – сукупність засобів та інструментів, які цілеспрямовано впливають на створення умов для функціонування й розвитку підприємства.

Суть економічних методів полягає у здійсненні непрямого впливу на виконавців та створенні таких економічних передумов, при яких вибір економічної діяльності здійснює саме підприємство, під впливом економічних стимулів, що діють на перспективу матеріальної вигоди.

Успішність застосування економічних методів управління капіталом гарантує виконання таких умов як: дотримання господарсько-оперативної самостійності підприємства і господарських підрозділів, надання їм достатніх прав виборі шляхів та засобів у досягненні поставлених цілей.

Результатом управління капіталом повинна бути система показників стану та використання капіталу, яка розробляється на основі власного досвіду із врахуванням теоретичних узагальнень, наведених в економічній літературі.

Запорукою успішного управління капіталом підприємства є застосування різноманітних методів, таких як: вибір політики щодо формування окремих компонентів власного капіталу: резервного, додаткового, нерозподіленого прибутку; випуск облігацій, розробка політики дивідендів, проведення політики залучення коштів з позикових джерел, пошук придатних способів [3].

Отже, управління капіталом належить до основних завдань на підприємстві, оскільки його обсяг, структура та вартість суттєво впливають на основні показники та ефективність діяльності даного підприємства. Ефективне функціонування підприємств ґрунтується на правильно обраній та сформованій структурі капіталу. Щоб управляти капіталом підприємства у ринкових умовах на високому рівні та отримувати з процесу виробництва найбільшу користь необхідно використовувати сучасні економічні методи, суть яких полягає у здійсненні непрямого впливу на виконавців та створенні таких економічних передумов, при яких вибір економічної діяльності здійснює саме підприємство, під впливом економічних стимулів, що діють на перспективу матеріальної вигоди.

Література

1. Бланк І. А. Управління формуванням капіталу: наукове видання / І. А. Бланк. – К.: Ніка-Центр, 2010 – 510 с.
2. Викиданець І. В. Методи оптимізації структури капіталу підприємства / І. В. Викиданець // Вісник Дон-НУЕТ. – 2013 – № 3. – С. 208-215.
3. Мельник М. А. Економічні методи управління капіталом підприємства/ М. А. Мельник// Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – 2014. – №1. – С. 95-97.

УДК 65.01(075.8)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Усаченко С., Кобець Є. – ст. 4-го курсу, гр. ЕППвн-41

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Дончак Л.Г.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

На сучасному етапі розвитку економіки стратегічне управління є важливим фактором успішного функціонування підприємств в складних ринкових умовах. Вагомий внесок в розробку теорії

стратегічного управління зробили такі відомі західні та вітчизняні фахівці як Р. Акофф, П. Друкер, М. Портер, Г. Мінцберг, Б. Альстренд, Д. Лемпел, Г. Азоєв, А. Мазаракі, І. Бланк, Л. Забродська, Г. Яловий,